

Jaarverslag RBL BNO 2018 - 2019

leerplicht en voortijdig schoolverlaten

Inhoud

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
2. Ontwikkelingen	5
2.1. <i>Wetswijziging RMC per 1 januari 2019</i>	5
2.2. <i>Onderwijs op een andere locatie</i>	5
2.3. <i>Samenwerking leerplicht onderwijsinspectie</i>	5
2.4. <i>Jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt</i>	5
2.5. <i>Aanpak jeugdwerkloosheid</i>	6
2.6. <i>Versterkt beroepsonderwijs</i>	6
2.7. <i>Opleiding en training medewerkers RBL BNO</i>	6
2.8. <i>Noordoost Brabant Werkt!</i>	7
2.9. <i>Klachtafhandeling</i>	7
2.10. <i>Tien jarig bestaan RBL BNO en Dag van de Leerplicht</i>	7
2.11. <i>Aanpassingen meldcode</i>	7
3. Cijfers leer- en kwalificatieplicht	8
3.1. <i>Leer- en kwalificatieplichtigen.</i>	8
3.2. <i>Verzuimmeldingen</i>	8
3.2.1. <i>Absoluut verzuim.</i>	9
3.2.2. <i>Relatief verzuim</i>	10
3.2.3. <i>Luxe verzuim</i>	12
3.3. <i>Vrijstelling van inschrijving</i>	13
3.4. <i>Vrijstelling van geregeld schoolbezoek</i>	15
3.5. <i>Kwetsbare jongeren: de aantallen</i>	15
4. Cijfers voortijdig schoolverlaten	17
4.1. <i>Stijging van het aantal VSV'ers landelijk</i>	17
4.2. <i>VSV op basis van DUO definitie</i>	17
4.3. <i>Cijfers en kenmerken nieuwe VSV'ers op basis van DUO-definitie</i>	19
4.4. <i>Begeleiding VSV'ers door het RBL BNO</i>	20
4.6. <i>Inzet educatiemeter</i>	20
4.7. <i>Verzuim 18+</i>	20

Voorwoord

Voor u ligt het leerplichtjaarsverslag van het schooljaar 2018-2019 van het Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO). Ook dit jaar hebben we naar vermogen verzuimende leerlingen en jongeren zonder startkwalificatie in onze regio begeleid op weg naar een diploma.

Afgelopen schooljaar is het aantal thuiszitters in onze regio verder gedaald. Een goede ontwikkeling die mogelijk het gevolg kan zijn van de preventieve aanpak van schoolverzuim waarbij het RBL BNO, de samenwerkingsverbanden passend onderwijs, de scholen en de GGD Hart voor Brabant samen werken. Hierdoor zien we thuiszitters snel en kunnen we eerder zien wat er aan de hand is en de juiste instrumenten inzetten. We zijn er echter nog niet want we willen een passend aanbod van onderwijs en/of zorg voor alle kinderen.

In dit jaarverslag kunnen we gelukkig weer meer beeld geven bij de groep kwetsbare jongeren. Vorig jaar kon dat niet omdat we geen gegevens ontvingen maar inmiddels is de RMC-wetgeving op dit punt aangepast. Verder is het afgelopen schooljaar het aantal voortijdig schoolverlaters gestegen. Dit is landelijk het geval en ook in onze regio. Deze stijging wordt onder andere veroorzaakt door de aantrekkende economie en de krappe arbeidsmarkt, waardoor het voor jongeren aantrekkelijker wordt om te kiezen voor een baan in plaats van het afmaken van hun opleiding. We onderzoeken samen met de regio of andere instrumenten ingezet kunnen worden om het aantal schoolverlaters zo laag mogelijk te houden.

Ten slotte blijven we voortdurend aandacht houden voor schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten. Ook in 2020 zoeken wij weer samen met onze ketenpartners naar manieren hoe we dit nog beter kunnen doen. Dit zal zeker een plek gaan krijgen in het beleidsplan voor de periode 2021-2024 dat we in 2020 gaan opstellen. Dat gaan wij samen met u doen.

C.P.W. van Geffen

Voorzitter bestuur RBL BNO

1. Inleiding

In dit jaarverslag is beschreven op welke wijze door het RBL BNO in het schooljaar 2018-2019 invulling is gegeven aan de taken op het terrein van leerplicht en voortijdig schoolverlaten (VSV). In hoofdstuk 2 worden de belangrijkste ontwikkelingen voor het RBL BNO beschreven. In hoofdstuk 3 staan de cijfers die betrekking hebben op de leer- en kwalificatieplicht en in hoofdstuk 4 de cijfers met betrekking tot de bestrijding van VSV. De leerplichtwet schrijft voor dat burgemeester en wethouders jaarlijks verslag uitbrengen aan de gemeenteraad over het in het laatst afgesloten school- of cursusjaar in de gemeente gevoerde beleid inzake de handhaving van de leer- en kwalificatieplicht en de resultaten daarvan¹. In overleg met de deelnemende gemeenten is besloten dat het leerplichtjaarverslag van het RBL BNO jaarlijks voor 1 december verschijnt en vervolgens ter kennisgeving wordt aangeboden aan de raden van de deelnemende gemeenten. Hierdoor kunnen ook de cijfers van VSV worden meegenomen.

Het college van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor toezicht en naleving van de leer- en kwalificatieplicht en stelt hiervoor leerplichtambtenaren aan. In de regio Brabant Noordoost wordt deze wettelijke taak uitgevoerd door het RBL BNO. Daarnaast is de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) bij het RBL BNO belegd. Grofweg zijn de wettelijke taken onder te verdelen in 3 onderdelen.

Leerplicht:

Alle kinderen en jongeren van 5 tot 16 jaar worden door de leerplichtwet in staat gesteld zich optimaal te ontwikkelen en te ontplooiën door middel van onderwijs. 'Alle' kinderen en jongeren omdat hen deze kans geboden wordt ongeacht afkomst, religie of financiële positie.

Kwalificatieplicht:

Wanneer de leerplicht is geëindigd en de jongere nog geen startkwalificatie heeft behaald blijft een jongere verplicht om ingeschreven te staan bij een school of instelling en deze geregeld te bezoeken. Dit noemen we de kwalificatieplicht. De kwalificatieplicht eindigt zodra de jongere de leeftijd van 18 jaar bereikt of een startkwalificatie heeft behaald.

Het college van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor toezicht en naleving van de leer- en kwalificatieplicht en wijst hiervoor leerplichtambtenaren aan.

Voorkomen voortijdig schoolverlaten en aanpak kwetsbare jongeren:

Jongeren kunnen met een startkwalificatie een waardevolle bijdrage leveren op de arbeidsmarkt. De gemeente moet dan ook in nauwe samenwerking met het onderwijs voorkomen dat jongeren voor hun 23ste het onderwijs zonder startkwalificatie verlaten. Deze taak moet regionaal worden uitgevoerd en wordt de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) genoemd en is vastgelegd in verschillende wetten. Voor een deel van de jongeren is het behalen van een startkwalificatie niet haalbaar omdat het hoogst haalbare binnen onderwijs is bereikt. In dat geval is begeleiding naar de arbeidsmarkt het doel.

¹ Artikel 25 Leerplichtwet 1969

2. Ontwikkelingen

2.1. Wetswijziging RMC per 1 januari 2019

De RMC-wetgeving is met ingang van 1 januari 2019 gewijzigd. Hierdoor is het weer mogelijk om net als enkele jaren terug inkomensgegevens uit te kunnen wisselen van jongeren in een kwetsbare positie. Dit is grofweg de groep jongeren die het onderwijs verlaten met PRO/VSO/MBO Entree als eindonderwijs. De inkomensgegevens zijn noodzakelijk voor een goede dienstverlening omdat we alleen de jongeren in een kwetsbare positie willen benaderen die geen inkomen hebben. Wanneer jongeren succesvol zijn uitgestroomd vanuit eindonderwijs naar de arbeidsmarkt of in beeld zijn bij de juiste zorgaanbieders dan is het benaderen van een jongere mosterd na de maaltijd.. In paragraaf 3,5 zijn de cijfers opgenomen van deze groep en vergeleken met hun inkomenspositie in 2017.

2.2. Onderwijs op een andere locatie

In Nederland is thuisonderwijs niet toegestaan. Wel zijn er leerlingen vrijgesteld van de leerplicht op medische-psychische gronden of op basis van richtingsbezwaren.

We verwachten dat binnen enkele jaren thuisonderwijs wel toegestaan wordt. Het vorige kabinet heeft namelijk in 2016 het wetsvoorstel Onderwijs op een Andere Locatie dan de School (OOAL) opgesteld. Dit wetsvoorstel zal waarschijnlijk in vier separate onderdelen uitgewerkt worden, die als gemene deler hebben dat het onderwijs aan kinderen op een andere locatie dan de school kan worden verzorgd. De volgende punten worden waarschijnlijk als eerste ingevoerd:

- Een kind kan in de toekomst thuisonderwijs ontvangen terwijl dat nu niet mogelijk is. De ouder schrijft het kind dan in voor thuisonderwijs in plaats van inschrijven op een school. De vrijstelling van inschrijving van school omdat ouders overwegende bezwaren hebben tegen de richting van de school komt dan te vervallen.
- Onderwijsmiddelen kunnen ingezet worden om onderwijs te kunnen krijgen bij particulier onderwijs voor zover het niet onder de Jeugdwet valt.

Het RBL BNO volgt deze ontwikkelingen op de voet en zal indien nodig haar werkwijze hierop aanpassen.

2.3 Samenwerking leerplicht onderwijsinspectie

Sinds 1 januari 2012 is het toezicht op scholen waaronder het tijdig melden van ongeoorloofd verzuim belegd bij de Inspectie van het Onderwijs. Vanaf dat moment sloot de Onderwijsinspectie convenanten af met afdelingen Leerplicht zodat zij toezicht konden houden op de school. Uiteindelijk bleek dit juridisch niet houdbaar. Nieuwe wetgeving wordt verwacht zodat dit weer mogelijk wordt in 2020. Het RBL BNO volgt deze ontwikkelingen en is voornemens een samenwerking met de onderwijsinspectie aan te gaan mits we de overtuiging hebben dat dit zal leiden tot een verbetering van het gevoerde verzuimbeleid op de scholen.

2.4 Jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt

Onlangs is het rapport van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt verschenen². Dit onderzoek is in opdracht van het Kabinet uitgevoerd. Doel is om te komen tot een betere aanpak voor jongeren met (een risico op) een afstand tot de arbeidsmarkt. Het overgrote deel van de Nederlandse jongeren treedt toe tot de arbeidsmarkt na het volgen van onderwijs. Er zijn echter ongeveer 300.000 jongvolwassenen tussen de 16-27 jaar met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vaak hebben zij meerdere problemen die het behalen van een diploma of het vinden van een baan in de weg staan, zoals schulden of problemen thuis. Zij hebben veelal voor hun 16e jaar al te maken met allerlei instanties en hulpverleningsorganisaties zoals de kindbescherming, jeugdhulp of gezinsondersteuning. Sommigen raken hierdoor het overzicht kwijt.

Eén van de adviezen uit het IBO is de huidige monitoring van jongeren tussen de 18 en 23 zonder startkwalificatie en van pro- en vso-leerlingen tussen de 16 en 23 jaar zonder werk uit te breiden naar alle jongeren tussen de 16 en 27 jaar met een risico op afstand tot de arbeidsmarkt.

Om tot een meer integrale aanpak te komen adviseert het IBO om daarbij (centrum)gemeenten een regierol te geven. In haar reactie op het IBO³ geeft het Kabinet aan op voorhand niet in te zetten op een uitbreiding van de RMC-taak met de monitoring van de hele IBO-doelgroep, omdat dit een verschuiving van budgetten vraagt.

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/04/09/jongeren-met-risico-op-een-afstand-tot-de-arbeidsmarkt-zichtbaar-en-zelfstandig-maken>

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/10/04/kabinetsreactie-interdepartementaal-beleidsonderzoek-jongeren-met-een-afstand-tot-de-arbeidsmarkt>

De regionale werkgroep VSV onderzoekt of een uitbreiding van de RMC-taak haalbaar is zonder extra budget.

2.5 Aanpak jeugdwerkloosheid

In 2017 intensiverde het RBL BNO de dienstverlening voor de jongeren in onze caseloads die langer dan een jaar het onderwijs hadden verlaten en geen uitkering of inkomen uit arbeid hadden. Vanwege de positieve resultaten die dit opleverde is de aanpak verder doorgezet. In 2018 gingen uit een groep van 185 jongeren er uiteindelijk 37 terug naar school, aan het werk of zij werden onder de aandacht gebracht van de diensten werk en inkomen. Vanwege deze resultaten wordt de aanpak verder doorgezet.

De geïntensiveerde aanpak is bekostigd vanuit provinciale middelen die ter beschikking zijn gesteld voor de uitvoering van het regionale arbeidsmarktprogramma AgriFood Capital Werkt!. De gezamenlijke doelstelling is om tot aan 2020 regionaal jaarlijks 30 jongeren zonder startkwalificatie, zonder school en zonder werk aan werk te helpen of in een traject richting onderwijs, werk en/of zorg te brengen. Deze doelstelling is ook dit jaar gehaald. Hiermee wordt invulling gegeven aan de extra bestuurlijke afspraken in de aanpak jeugdwerkloosheid die het Ministerie van SWZ in maart 2016 samen met de arbeidsmarktregio's heeft gemaakt.

2.6 Versterkt beroepsonderwijs

Er komt een betere overgang tussen het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Scholen voor vmbo en mbo kunnen hun opleidingen als één geheel gaan aanbieden aan leerlingen. Vmbo scholieren hoeven niet meer perse eerst hun vmbo-diploma te halen, voordat ze verder kunnen op het mbo. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld vanaf de derde klas vmbo al lessen volgen op de mbo-locatie. Ze kunnen deze stof eerder afsluiten. Ze kunnen eerder beginnen aan een stage. Scholen kunnen met één docententeam gaan werken. Docenten kunnen overlappende vmbo en mbo lesstof in één keer en op één manier aanbieden. Dit komt het leerproces ten goede. De Tweede Kamer ontvangt het wetsvoorstel om dit wettelijk te regelen in het najaar 2019.

RBL BNO juicht deze ontwikkeling toe. Deze maatregelen verkleinen naar verwachting het risico dat een jongere uitvalt.

2.7 Opleiding en training medewerkers RBL BNO

Permanent her- en bijscholen buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA)

Alle leerplichtambtenaren van het RBL BNO beschikken sinds het schooljaar 2013-2014 over een BOA bevoegdheid

in het domein "onderwijs" of zijn hiervoor in opleiding. Om deze bevoegdheid te behouden zijn de leerplichtambtenaren verplicht om zich permanent te laten her- en bijscholen. Een goede zaak omdat op deze wijze de kennis en vaardigheden van de leerplichtambtenaren van een goed niveau blijven en dit door middel van een examen ook objectief kan worden vastgesteld.

Bijscholing RMC-trajectbegeleiders

Alle RMC-trajectbegeleiders werken met de Educatiemeter van Dilemmamanager. Om deze test af te mogen nemen moet de RMC-trajectbegeleider een training succesvol afronden en zich ieder jaar laten bijscholen. In het schooljaar 2018-2019 werd bij 102 jongeren de educatiemeter ingezet. Met dit online instrument wordt door de RMC trajectbegeleider samen met de jongere achterhaald waarom hij/zij uitgevallen is. Daarnaast wordt gekeken wat er voor nodig is om een jongere terug te begeleiden naar school. Hiermee wordt op objectieve wijze vastgesteld welke problematiek(en) er ten grondslag liggen aan het uitvallen. Op basis van deze informatie worden de vervolgstappen in de begeleiding bepaald.

Het RBL BNO realiseert deze opleidingen zoveel als mogelijk "in company" en nodigt hierbij leerplichtambtenaren uit andere regio's uit, waardoor er aanzienlijk op de opleidingskosten is en wordt bespaard.

Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)

In schooljaar 2017-2018 zijn we gestart met de MAS en in het afgelopen schooljaar is de aanpak verder geïmplementeerd. Bij de aanpak van schoolverzuim is het belangrijk dat snel stappen worden gezet om (langdurige) schooluitval te voorkomen. Een methodische aanpak en duidelijkheid over wie wat doet in welke fase helpt daarbij. De Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) beschrijft in een stappenplan vier routes bij meldingen van ongeoorloofd verzuim: vrijwillige jeugdhulp, Halt-straft, dwang in civielrechtelijk kader en dwang in strafrechtelijk kader. Bij verzuim met achterliggende problematiek staat de inzet van jeugdhulp voorop. Kern van de aanpak is het volgende:

- terug- of toeleiding naar een passend onderwijs programma is het doel;
- vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp bij verzuim staat voorop;
- ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim;
- de aanpak is licht waar het kan en zwaarder waar het moet, maatwerk dus.

Op de meeste onderdelen is duidelijk wat de doorwerking van de MAS is in het strafrecht maar niet altijd. Om dit duidelijk te krijgen stemmen we regelmatig af met het Openbaar Ministerie en één keer per jaar komen we bijeen met het OM en Leerplicht uit de regio.

2.8 Noordoost Brabant Werkt!

In de regio werkt Noordoost Brabant Werkt! aan een aantal opgaven. Eén van de opgaven is *'Alle jongeren 16-27 jaar in een kwetsbare positie hebben een goede start op de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld aanpak voortijdig schoolverlaten, jeugdwerkloosheid en loopbaan oriëntatie)'*.

Het RBL BNO neemt als partner deel aan de stuur- en werkgroepen VSV en kwetsbare jongeren om een bijdrage aan de opgave te leveren en om te waarborgen dat deze opdracht onder de aandacht blijft.

Dit sluit aan bij het advies uit het IBO-rapport (zie 2.4).

2.9 Klachtafhandeling

Het RBL BNO ontving dit schooljaar geen klachten.

2.10 Tien jarig bestaan RBL BNO en Dag van de Leerplicht

Op de dag van de leerplicht 2019 vierde het RBL BNO haar 10 jarig bestaan. Naast een inspirerend woord van Carry Roozenboom van Ingrado gaf Hans Kaldenbach een boeiende presentatie over werken met jongeren met een kort lontje. Bestuurders en velen uit het onderwijs bezochten de bijeenkomst. Daarna bracht het RBL BNO een bezoek aan de Tweede Kamer waar oud-wethouder René Peters een rondleiding gaf. Het was namelijk ook 50 jaar geleden dat de huidige Leerplichtwet in werking trad.

Voor de dag van de Leerplicht in 2020 nodigt het RBL BNO op elke vestiging de sociale teams uit om met elkaar betere afstemming te vinden bij leerplichtzaken. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang.

2.11 Aanpassingen meldcode

De Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is op 1 januari 2019 verbeterd en aangescherpt. De meldcode is een stappenplan waarin staat hoe hulpverleners kindermishandeling signaleren en melden. Er wordt een afwegingskader in opgenomen waardoor de beslissing om al dan niet te melden bij Veilig Thuis ondersteund wordt en bovendien wordt de eigen hulpverlening erin betrokken. Het RBL BNO implementeert deze aanscherpingen binnen de organisatie door de ambtsinstructie aan te passen en de medewerkers te scholen. De ambtsinstructie wordt in 2019 aangepast. De medewerkers zijn geschoold en werken volgens de Meldcode.

3. Cijfers leer- en kwalificatieplicht

In dit hoofdstuk worden de cijfers gepresenteerd die betrekking hebben op de leer- en kwalificatieplicht. Er wordt gekeken naar het aantal leer- en kwalificatieplichtigen, het verzuim en de vrijstellingen. Cijfers met betrekking tot de RMC-functie worden gepresenteerd in hoofdstuk 4.

3.1 Leer- en kwalificatieplichtigen.

In de regio Brabant Noordoost zijn in oktober 2019 50595⁴ leer- en kwalificatieplichtigen (zie tabel 1). Sinds 2013 daalt het aantal leer- en kwalificatieplichtigen met ongeveer 1000 leerlingen per jaar. Op basis van Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) prognoses en informatie uit onze eigen leerplichtadministratie verwacht het RBL BNO dat leerlingenaantallen ook in de komende jaren zullen dalen. In 2017 was er een eenmalige stijging door de toevoeging van Schijndel aan het werkgebied van het RBL BNO. Bij de invulling van vacatureruimte is en wordt rekening gehouden met de meerjarige dalende trend van het aantal leer- en kwalificatieplichtigen.

Tabel 1: leer en kwalificatieplichtigen

Gemeente	Oktober 2016	Oktober 2017	Oktober 2018	Oktober 2019	Vershil
Bernheze	4926	4793	4676	4632	-44
Boekel	1709	1690	1654	1627	-27
Boxmeer	4275	4124	3966	3872	-94
Cuijk	3636	3536	3478	3429	-49
Grave	1800	1846	1801	1710	-91
Landerd	2366	2345	2307	2284	-23
Meerijstad	8630*	11989	11708	11510	-198
Mill en Sint Hubert	1630	1564	1501	1474	-27
Oss	13178	13010	12764	12550	-214
Sint Anthonis	1723	1655	1608	1567	-41
Uden	6175	6166	6045	5940	-105
Totaal	50048	52718	51508	50595	-913

* in 2016 exclusief Schijndel

3.2 Verzuimmeldingen

We onderscheiden drie categorieën van verzuim met elk hun eigen definitie en wijze van afhandeling:

Meldingen van absoluut verzuim

Absoluut verzuim houdt in dat de leerplichtige niet staat ingeschreven op een school of bij een onderwijsinstelling en dus geen onderwijs volgt. De ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor aanmelding van hun leerplichtige kind bij een school of onderwijsinstelling.

Meldingen van relatief verzuim

Relatief verzuim houdt in dat leer- en kwalificatieplichtige leerlingen de school of instelling waar zij staan ingeschreven niet geregeld bezoeken. Het grote verschil met absoluut verzuim is dat bij deze categorie van verzuimmeldingen leerlingen wel staan ingeschreven op een school of instelling. De ouders/verzorgers en, indien het verzuim van een leer- of kwalificatieplichtige van 12 jaar of ouder betreft, ook de leerling zelf zijn verantwoordelijk voor geregeld schoolbezoek.

Meldingen van luxe verzuim

Luxe verzuim is een vorm van relatief verzuim waarbij zonder toestemming van het hoofd van de school (bij tien schooldagen of minder) dan wel zonder toestemming van de leerplichtambtenaar (bij elf dagen of meer) buiten de vastgestelde schoolvakanties om van school wordt verzuimd, waarbij het eigen belang (vaak ten behoeve van een vakantie) van ouder(s)/verzorger(s) of jongere prevaleert op dat van het schoolbezoek⁵.

In de volgende paragrafen wordt het aantal verzuimmeldingen in het schooljaar 2018-2019 per categorie getoond. Vervolgens wordt ingegaan op de wijze waarop deze meldingen zijn afgehandeld.

⁴ Peildatum oktober 2019 op basis van gegevens uit de leerplichtadministratie.

⁵ Definitie uit de handleiding strafrechtelijke aanpak schoolverzuim

3.2.1 Absoluut verzuim.

Het RBL BNO onderzocht dit schooljaar 281 meldingen van absoluut verzuim (zie tabel 2 en tabel 3 voor een nadere specificering van de afhandeling).

Vaak start een onderzoek naar absoluut verzuim na vestiging en inschrijving van een leerplichtige in de gemeentelijke basisadministratie (BRP). Het aantal onderzoeken is licht gedaald. In dit verband is het goed om op te merken dat het RBL BNO op iedere melding van absoluut verzuim proactief handelt en direct een onderzoek inzet maar dat tijdens het uitvoeren van dit onderzoek vaak blijkt dat administratieve oorzaken ten grondslag liggen aan het absoluut verzuim en er geen sprake is van een thuiszittende leerling in afwachting van een onderwijsplek. Het RBL BNO blijft kiezen voor deze proactieve aanpak. Wanneer er wel sprake is van thuiszittende leerlingen is er geen tijd te verliezen en wordt er direct actie ondernomen.

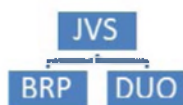
Tabel 2: meldingen absoluut verzuim

Gemeente	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Verschil
Bernheze	21	18	13	10	-3
Boekel	5	1	7	6	-1
Boxmeer	28	34	39	30	-9
Cuijk	18	27	17	19	2
Grave	27	17	34	35	1
Landerd	15	19	6	6	0
Meerijstad ⁶	40*	60	72	61	-11
Mill en Sint Hubert	3	12	8	11	3
Oss	117	99	96	71	-25
Sint Anthonis	8	8	10	8	-2
Uden	34	31	24	24	0
Totaal	316	326	326	281	-45

Het aantal absoluut verzuimers is gedaald naar 281 dus met 14%. Het aantal gevallen dat actieve bemiddeling nodig heeft, is enigszins toegenomen maar heeft tot geen enkel proces verbaal geleid. We blijven de aantallen de komende jaren volgen.

Hoe komt een melding van absoluut verzuim tot stand?

In de BRP staan alle leer- en kwalificatieplichtigen ingeschreven. Bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) zijn alle inschrijvingen op door het Rijk bekostigd onderwijs bekend. Het leerlingvolgsys-

teem van het RBL BNO (JVS) is gekoppeld met de BRP en de DUO en vergelijkt beide bestanden. Wanneer een leer- of kwalificatieplichtige niet staat ingeschreven, volgt er een melding van absoluut verzuim in JVS.

Afhandeling van een melding van absoluut verzuim (zie tabel 3)

Afhankelijk van de achtergronden van het absoluut verzuim wordt de melding als volgt afgehandeld:

Administratief 55%--> veelal berust een melding van absoluut verzuim op een administratieve onvolkomenheid en blijkt er na nader onderzoek door de administratie geen sprake te zijn van verzuim. De administratief medewerker kan deze zaken zelf afdoen in contact met DUO, de afdeling burgerzaken van de betreffende gemeente, de school en soms ouders.

Actieve bemiddeling 45%--> iets minder dan de helft van de meldingen wordt door middel van actieve bemiddeling door een leerplichtambtenaar beëindigd. Achter het absoluut verzuim kan een diversiteit aan problemen bij leerling en/of gezin schuilen en/of de mogelijkheid dat scholen een leerling niet willen plaatsen. De leerplichtambtenaar kan er in een dergelijke situatie voor kiezen om het verzuim vooralsnog niet af te doen met een proces-verbaal. Voorwaarde is dat ouders meewerken aan een oplossing en zorgen voor een schoolinschrijving.

Procentueel is het aantal zaken dat actieve bemiddeling nodig had gestegen ten opzichte van vorig schooljaar maar het absolute aantal is nagenoeg gelijk gebleven. Tegelijk is het aantal administratieve zaken gedaald vergeleken met vorig schooljaar. Het lijkt erop dat door betere koppelingen er minder administratieve vergissingen zijn.

Proces-verbaal 0%--> Wanneer blijkt dat ouders weigeren mee te werken aan opheffing van het verzuim, kan de leerplichtambtenaar proces-verbaal opmaken. Deze vorm van afdoening is bij absoluut verzuim slechts een enkele keer noodzakelijk. In dit schooljaar is er geen enkele keer proces verbaal opgemaakt. Dit ligt ook in de lijn van de MAS waarbij het accent nog meer van dwang naar zorg is verschoven.

⁶ Aantallen van Sint Oedenrode en Veghel samengevoegd. Per 2016-2017 inclusief Schijndel

Tabel 3: specificering van de afhandeling van absoluut verzuim

Schooljaar	Administratief	Actieve bemiddeling	Proces Verbaal	Totaal
2018-2019	156(55%)	125(45%)	0	281
2017-2018	208(64%)	116(35%)	2(1%)	326
2016-2017	224(69%)	102(31%)	0(0%)	326
2015-2016	200(63%)	115(37%)	1(0%)	316

3.2.2 Relatief verzuim

Het RBL BNO onderzocht dit schooljaar 1829 meldingen van relatief verzuim (zie tabel 4 en tabel 5 voor een nadere specificering van de afhandeling). Het RBL BNO heeft in de afgelopen jaren structureel ingezet op preventie en het onderwijs aangesproken op haar verantwoordelijkheden ten aanzien van het voorkomen van verzuim en uitval. Het streven en het hogere doel achter deze aanpak is dat het onderwijs en ouders zelf voldoende inzet plegen om verzuim in een vroegtijdig stadium aan te pakken voordat leerplicht wordt ingeschakeld. Met de invoering van de MAS wordt deze lijn gehandhaafd maar wordt nog nadrukkelijker ingezet op preventie en zorg in plaats van straf. Dit denken we ook terug te zien in de cijfers waar naast een stijging van de meldingen relatief verzuim een daling is te zien van het aantal thuiszitters.

Tabel 4: meldingen van relatief verzuim

Gemeente	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Verschil
Bernheze	116	101	126	133	7
Boekel	21	11	36	29	-7
Boxmeer	86	81	125	130	5
Cuijk	148	105	178	173	-5
Grave	94	90	64	63	-1
Landerd	38	48	59	78	19
Meerijstad*	256	300	316	287	-29
Mill en Sint Hubert	36	45	25	25	0
Oss	510	519	562	679	117
Sint Anthonis	21	32	29	30	1
Uden	167	170	157	202	45
Totaal	1493	1502	1677	1829	152

*Aantallen van Sint Oedenrode en Veghel samengevoegd.
Per 2016-2017 inclusief Schijndel

Het RBL BNO vindt het aantal verzuimmeldingen of een daling of stijging hiervan geen doel op zich. Dit zou onverstandig beleid zijn en getuigen van kortzichtigheid. Ter illustratie:

een school die minder meldt is niet per definitie een school waarop minder leerlingen verzuimen, het kan ook het gevolg zijn van falend verzuimbeleid. En juist wanneer een school werk maakt van de aanpak van ziekteverzuim zal dit waarschijnlijk leiden tot een toename van het aantal meldingen. Wanneer een school ondanks haar inspanningen het verzuim niet snel kan stoppen moet leerplicht onmiddellijk worden ingezet om erger te voorkomen. Het RBL BNO toetst bij het oppakken van een verzuimmelding altijd of de school de juiste stappen heeft gezet om het verzuim te stoppen en geeft een terugkoppeling aan de school wanneer dit niet is gedaan.

Het aantal relatief verzuimmeldingen op een school is voor het RBL BNO wel een waardevolle indicator maar de waarde moet in de volledige context worden gezien en gewogen. Juist om deze reden is iedere leerplichtambtenaar nauw verbonden met de zorgstructuur op een school en voert het gesprek over het verzuimbeleid.

Kijkend naar tabel 4 zien we een stijging van het aantal relatief verzuim meldingen in de gemeenten Oss en Uden die op naam staan van enkele scholen. Om deze stijgingen te kunnen duiden overleggen de leerplichtambtenaren met de betreffende scholen. Tegelijk heeft RBL BNO ook contact met de GGD en het Samenwerkingsverband 30.06. Het afgelopen schooljaar is in deze regio het protocol ziekteverzuim uitgerold waarbij het Basisteam Jeugd en Gezin of het sociale wijkteam vroeg in het proces worden betrokken zodat zij vroegtijdig hulp of begeleiding in kunnen zetten. Dit zou een verklaring kunnen zijn waardoor relatief verzuim eerder dan voorheen gesignaleerd wordt.

Meldingen asielzoekers

In Boxmeer en Grave staan asielzoekerscentra (AZC). Sommige asielzoekers die kortdurend verblijven op het AZC worden niet ingeschreven in de Gemeentelijke Basisregistratie Personen maar wel op school als ze op een AZC komen wonen. Ook asielzoekers hebben immers leerplicht. Gevolg is dat asielzoekers die kort verblijven op een AZC na hun vertrek dan nog wel een schoolinschrijving hebben. School mag pas uitschrijven als duidelijk is waar de leerling naartoe is. Hierdoor ontstaat er administratief een probleem voor zowel de school als het RBL BNO. In het schooljaar 2018-2019 heeft het RBL BNO samen met de scholen gekeken of door middel van een verzuimmelding we meer administratief duidelijk kunnen krijgen over deze groep. Deze meldingen zijn niet meegenomen in dit jaarverslag omdat het anders geen zuiver beeld geeft omdat deze leerlingen niet staan ingeschreven in de gemeenten waarvoor het RBL BNO taken uitvoert. De leerplichtambtenaar heeft geconstateerd dat de betreffende leerlingen inderdaad zijn vertrokken uit het AZC

naar een gemeente buiten onze regio. De nieuwe regio pakt deze leerlingen weer op.

Afhandeling van een melding van relatief verzuim (zie tabel 5)

Afhankelijk van de achtergronden van het relatief verzuim wordt de melding als volgt afgehandeld:

Waarschuwing of overige afdoeningen 97%--> Door preventief te werken en al in een vroeg stadium een interventie te plegen kan veel van het verzuim worden afgedaan met een gesprek eventueel gevolgd door een schriftelijke waarschuwing. Ook bij een vroege interventie vanuit leerplicht om het verzuim te stoppen blijft het onderwijs verantwoordelijk om ook zelf tegen het verzuim op te treden. Leerplicht werkt hier dus nauw samen met het onderwijs en de leerplichtwet dient voor het onderwijs als stok achter de deur.

Halt 2%--> Wanneer er geen sprake is van achterliggende problematiek en het optreden van school en een waarschuwing van leerplicht niet leidt tot geregeld schoolbezoek wordt door de leerplichtambtenaar een Halt-straft opgelegd.

Proces verbaal 1%--> Wanneer sprake is van schoolverzuim in combinatie met achterliggende problematiek of wanneer interventies zoals doorverwijzing naar hulpverlening of het opleggen van Halt straf niet leidt tot het stoppen van het schoolverzuim maakt de leerplichtambtenaar Proces Verbaal op.

Parallel aan bovenstaande wijzen van afhandeling kan de leerplichtambtenaar verwijzen naar de basisteams of andere hulpverlenende instanties. Bemiddeling naar een alternatief traject in samenwerking met het onderwijs behoort ook tot de mogelijkheden. Uit onderstaand overzicht van de afhandelingen van relatief verzuim blijkt dat er een daling is van het aantal keren dat HALT moet worden opgelegd of dat Proces-Verbaal moet worden opgemaakt. Dit is in lijn met de nieuwe Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) waarin meer aandacht voor zorg en inzet van (jeugd)hulp wordt gevraagd (zie ook paragraaf 2.5).

Tabel 5: specificering van de afhandeling van relatief verzuim

Schooljaar	Waarschuwing of overige afdoening	Halt	Proces Verbaal	Totaal
2018-2019	1771(97%)	31(2%)	27(1%)	1829
2017-2018	1614(96%)	21(1%)	42(3%)	1677
2016-2017	1420(95%)	21(1%)	61(4%)	1502
2015-2016	1365(91%)	38(3%)	90(6%)	1493

3.2.2.1 Thuiszitters

Wanneer het relatief verzuim langer duurt dan 4 weken aaneengesloten spreken we van een thuiszitter. In tabel 6 is een overzicht van het aantal thuiszitters per gemeente gegeven. Leerplichtambtenaren binnen het RBL BNO geven altijd prioriteit aan het zo snel als mogelijk stoppen van het schoolverzuim. Uitgangspunt hierbij is dat iedere dag er één te veel is, de definitie van thuiszitters (4 weken verzuim) is hierbij dus niet leidend. Ondanks diverse onderwijsopvangmogelijkheden en bijvoorbeeld de inzet van een onderwijsconsulent of het basisteam jeugd/CJG blijken oplossingen niet altijd direct voorhanden of is nader onderzoek noodzakelijk om tot een duurzame oplossing te komen. Om het verzuim te stoppen en in de toekomst te voorkomen worden scholen door leerplicht aangesproken op hun zorgplicht en is er structureel overleg met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs.

In ons beleidskader 2017-2020 hebben we ons tot doel gesteld dat in 2020 geen enkel leerplichtig kind langer dan 3 maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Dat is een ambitieus streven maar in het belang van onze kinderen kan en mag er geen ander doel zijn. Uit onderstaande cijfers in tabel 6 blijkt dat het aantal thuiszitters ook dit schooljaar weer verder is gedaald en het aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten in enkele jaren is gedaald tot minder dan 1/3e deel. Tabel 7 geeft informatie over de afhandeling.

Deze daling van het aantal thuiszitters is een goede ontwikkeling, maar daarmee zijn we er nog niet want we willen een passend aanbod van onderwijs en/of zorg voor alle kinderen. De groep thuiszittende kinderen heeft dan ook onze voortdurende aandacht. In overleg met de acht samenwerkingsverbanden passend onderwijs van onze regio blijven we werken aan het verminderen van het aantal thuiszitters en de duur van het thuiszitten. In de afgelopen jaren hebben we daarom signalen over wachtlijsten en het uitblijven van een zorgmelding door de hulpverlening onder de aandacht gebracht bij de verantwoordelijke beleidsambtenaren.

Het aantal thuiszitters gaat over kinderen met meer dan 4 weken ongeoorloofd verzuim. Daarnaast is er ook een groep kinderen die vanwege lichamelijke of psychologische redenen geoorloofd thuis zitten (vrijstelling op grond van artikel 5 sub a). Tegenover de daling van het aantal thuiszitters zien we een toename van het aantal kinderen die met een vrijstelling 5 sub a thuis zitten (zie 3.3). In paragraaf 3.3 gaan we daar verder op in.

Tabel 6: Thuiszitters per gemeente

Gemeente	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Verskil
Bernheze	6	1	0	1	+1
Boekel	0	0	0	1	+1
Boxmeer	2	1	1	1	0
Cuijk	8	3	3	1	-2
Grave	4	3	4	2	-2
Landerd	1	1	2	1	-1
Meerijstad	21	23	9	2	-7
Mill en Sint Hubert	1	2	2	1	-1
Oss	19	18	10	7	-3
Sint Anthonis	0	1	0	0	0
Uden	5	3	3	2	-1
Totaal	67	56	34	19	-15

Tabel 7: Detailinformatie thuiszitters

Gemeente	Aantal thuiszitters 2018-2019	langer dan 3 maanden	Verhuisd en 18 jaar geworden	opgelost	Aantal thuiszitters bij einde schooljaar
Bernheze	1	1	0	0	0
Boekel	1	1	0	1	0
Boxmeer	1	0	0	1	0
Cuijk	1	1	0	1	0
Grave	2	2	0	2	0
Landerd	1	1	0	0	1
Meerijstad	2	0	2	0	0
Mill en Sint Hubert	1	1	0	1	0
Oss	7	4	0	6	1
Sint Anthonis	0	0	0	0	0
Uden	2	1	1	1	0
Totaal 2018-2019	19	12	3	13	2
Totaal 2017-2018	34	21	3	25	6
Verskil	-15	-9	-	12	-4

3.2.3 Luxe verzuim

Het RBL BNO onderzocht dit schooljaar 115 meldingen van luxe verzuim (zie tabel 8 en 9 voor een nadere specificering van de afhandeling).

Tabel 8: meldingen van luxe verzuim

Gemeente	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Verskil
Bernheze	5	5	17	4	-13
Boekel	2	0	0	0	0
Boxmeer	8	6	2	2	0
Cuijk	13	2	7	15	8
Grave	5	8	3	3	0
Landerd	5	4	2	3	1
Meerijstad*	24	33	26	26	0
Mill en Sint Hubert	4	0	4	3	-1
Oss	42	39	40	52	12
Sint Anthonis	4	0	0	1	1
Uden	12	15	20	6	-14
Totaal	124	112	121	115	3

*Aantallen van Sint Oedenrode en Veghel samengevoegd. Per 2016-2017 inclusief Schijndel

Afhandeling van een melding van luxe verzuim (zie tabel 9)

Afhankelijk van de achtergronden van het luxe verzuim wordt de melding als volgt afgehandeld:

Niet verwijtbaar 37%--> Aangezien bij luxe verzuim een school ook ziekteverzuim meldt op de dag voorafgaand aan de vakantie komt het regelmatig voor dat meldingen bij nader inzien niet verwijtbaar zijn. Met andere woorden, de leerling was wel afwezig op de dag voor of na een vakantie maar had hiervoor een geldige reden of verklaring.

Waarschuwing 18%--> Luxe verzuim wordt, indien de school dit vooraf duidelijk heeft gecommuniceerd, afgedaan met een proces verbaal. Wanneer de school dit niet duidelijk heeft gecommuniceerd en het verzuim niet langer dan 1 schooldag is, wordt het verzuim afgedaan met een waarschuwing. Dit is een wijziging ten opzichte van eerdere jaren. Het Openbaar Ministerie stelt dat, voordat een Proces-Verbaal opgemaakt kan worden voor 1 schooldag luxe verzuim, er een waarschuwing aan ouders gegeven moet zijn door school of leerplicht. Scholen zijn hierover door het RBL BNO actief geïnformeerd zodat zij correcte informatie op de website kunnen plaatsen.

Proces verbaal 45%--> Het luxe verzuim wordt door leerplicht afgedaan met een proces verbaal en het Openbaar Ministerie legt een boete op.

Tabel 9: specificering van de afhandeling van luxe verzuim

Schooljaar	Niet verwijtbaar	Waarschuwing	Proces verbaal	Totaal
2018-2019	42(37%)	21(18%)	52(45%)	115
2017-2018	55(45%)	19(16%)	47(39%)	121
2016-2017	42(38%)	32(28%)	38(34%)	112
2015-2016	60(48%)	32(26%)	32(26%)	124

3.3 Vrijstelling van inschrijving

Het RBL BNO behandelde dit schooljaar 209 verzoeken om vrijstelling van inschrijving (zie tabel 10 en tabel 11 voor een nadere specificering van afhandeling). Wanneer vrijstelling van inschrijving wordt verleend, is de ouder of verzorger ontheven van de verplichting om een jongere in te schrijven als leerling of deelnemer bij een school of instelling. Wat opvalt is dat vorig schooljaar meer verzoeken om vrijstelling werden ingetrokken terwijl dit aantal nu weer terug is op het niveau van daarvoor. Vorig jaar veranderde de wet- en regelgeving waardoor een verzoek om vrijstelling minder vaak nodig is: school kan namelijk zonder tussenkomst van RBL BNO toestaan dat een leerling minder onderwijstijd volgt als daar goede redenen voor zijn zoals medische, paramedische hulp of een andere noodzakelijke behandeling. Nu is de wetgeving inmiddels voldoende bekend waardoor op voorhand al duidelijk was dat ouders geen beroep op vrijstelling hoefden te doen omdat school maatwerk kan bieden zonder vrijstelling. Zoals verwacht is het aantal ingetrokken vrijstellingen weer gedaald.

Tabel 10: verzoeken om vrijstelling van inschrijving

Gemeente	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Vershil
Bernheze	10	10	9	7	-2
Boekel	5	6	7	6	-1
Boxmeer	16	17	23	21	-2
Cuijk	14	19	18	9	-9
Grave	10	10	6	9	3
Landerd	19	5	4	8	4
Meerijstad	28	43	40	52	12
Mill en Sint Hubert	2	4	6	4	-2
Oss	70	58	59	55	-4
Sint Anthonis	4	2	6	7	1
Uden	16	11	18	31	13
Totaal	194	185	196	219	13

Tabel 11: specificering van de afhandeling van verzoeken om vrijstelling van inschrijving

Schooljaar	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Vershil
Toekenning artikel 3a/3b	1	0	1	1	0
Toekenning artikel 5 sub a	37	34	36	55	19
Toekenning artikel 5 sub b	6	7	8	16	8
Toekenning artikel 5 sub c	58	61	51	63	12
Toekenning artikel 5a	0	0	1	1	0
Toekenning artikel 15	6	7	4	8	4
Gedogen	63	54	54	35	-19
Ingetrokken	14	16	32	18	-14
Afgewezen	9	6	9	12	3
Totaal	194	185	196	209	13

Het aantal vrijstellingen waarbij de jongere vrijgesteld wordt van geregeld schoolbezoek vanwege lichamelijke of psychologische redenen (artikel 5 sub a) is toegenomen van 36 naar 55 vrijstellingen. Tegelijk zien we dat het aantal thuiszitters is gedaald (tabel 6 en 7) en het aantal meldingen relatief verzuim (tabel 4 en 5) is gestegen. Deze dalingen en stijgingen komen bij dezelfde gemeenten voor. Mogelijk zijn deze ontwikkelingen met elkaar verbonden.

Het RBL BNO, scholen, Samenwerkingsverbanden en de GGD hebben de afgelopen periode er namelijk op ingezet dat we thuiszitters snel zien. Hierdoor blijkt eerder wat er aan de hand is en kunnen de juiste instrumenten ingezet worden die passend zijn voor het kind. Niet zelden blijkt dat er sprake is van psychosociale problematiek waarvoor een vrijstelling op zijn plaats is. Verder is het aannemelijk dat door het vroegtijdig inzetten van de jeugdarts meer ongeoorloofd verzuim zichtbaar wordt bij onderwijs en leerplicht. Wanneer na onderzoek van de jeugdarts namelijk blijkt dat er geen sprake is van verminderde belastbaarheid kan het verzuim niet langer worden weggeschreven als geoorloofd verzuim. Thuis zitten in verband met ongeoorloofd verzuim wordt hierdoor beter en sneller zichtbaar. Daarom is RBL BNO ook voorstander van het vroegtijdig inzetten van de jeugdarts. RBL BNO is in overleg met onderwijs en GGD om een mogelijk verband tussen minder thuiszitters, meer vrijstellingen en meer relatief verzuim verder te kunnen onderbouwen.

Het RBL BNO gaat samen met haar partners verder met deze preventieve aanpak waarbij we kinderen die verzuimen snel zien. Zo gaat de GGD in gemeente Oss het protocol ziekteverzuim dat al toegepast wordt in het voortgezet onderwijs uitrollen in het primair onderwijs en wil de GGD deze aanpak opnemen in haar basiswerkzaamheden ⁷ voor heel de regio Hart voor Brabant. Als deze preventieve aanpak verder doorgezet wordt, verwachten we dat deze trend zich de komende jaren doorzet. Het RBL BNO en haar ketenpartners handelen hiermee in lijn met voorgenomen wet- en regelgeving om de systemen van zorg en onderwijs zich aan te laten passen aan de ondersteuningsbehoefte van het kind ⁸.

Vrijstelling van leerplicht op grond van overwegende bedenkingen (artikel 5 sub b) is opgenomen in de huidige leerplichtwet. Het is ontstaan in het verleden toen de samenleving sterk verzuimd was. Het Rijk onderkent dat aanpassing van deze vrijstellingsgrond wenselijk is en daarom is er wet- en regelgeving in de maak om deze vrijstellingsgrond uit de leerplichtwet te halen (zie 2.2). Daarvoor in de plaats komt de mogelijkheid om thuisonderwijs te geven. RBL BNO vindt dit een goede ontwikkeling want in het wetsvoorstel wordt geregeld dat er bij thuisonderwijs ook toezicht wordt gehouden op de kwaliteit van het onderwijs terwijl dit ontbrak bij vrijstelling van leerplicht op grond van overwegende gronden.

Het aantal vrijstellingen van leerplicht op grond van overwegende bedenkingen is verdubbeld van 8 naar 16 (tabel 8). Dit lijkt veel maar als we deze cijfers onder de loep nemen zien we het volgende: de vrijstellingen betreffen 12 kinderen in 7 gezinnen, voor 4 kinderen is twee maal een beroep op vrijstelling gedaan.

Vrijstelling van inschrijving is van toepassing wanneer:

- **Artikel 3a/3b** -> bij bijzondere omstandigheden kan aan 14 of 15 jarigen worden toegestaan dat aangepast onderwijs wordt gevolgd. Daarnaast bestaat er bij bijzondere omstandigheden de mogelijkheid om 15 jarigen toestemming te verlenen onderwijs te volgen aan een MBO-instelling
- **Artikel 5 sub a** -> de jongere op lichamelijke of psychologische gronden niet geschikt is om tot een school of instelling te worden toegelaten. Deze vrijstelling ontstaat van rechtswege wanneer ouders/verzorgers een verklaring van de aangewezen GGD jeugdarts kunnen overleggen
- **Artikel 5 sub b** -> de ouders/verzorgers tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning - of, indien zij geen vaste verblijfplaats hebben, op alle binnen Nederland - gelegen scholen onderscheidenlijk instellingen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden, overwegende bedenkingen hebben.
- **Artikel 5 sub c** -> de jongere als leerling van een inrichting van onderwijs buiten Nederland staat ingeschreven en deze inrichting geregeld bezoekt..
- **Artikel 5a** -> de ouders of verzorgers een trekkend bestaan leiden, waarbij de jongere hen vergezelt. De leeftijd van de jongere en de bereikbaarheid van scholen worden hierbij meegewogen.
- **Artikel 15** -> bij bijzondere omstandigheden kan een vrijstelling worden gegeven aan kwalificatieplichtigen, indien wordt aangetoond dat de jongere op andere wijze voldoende onderwijs geniet.
- **Gedogen** -> Er zijn situaties waarbij geen wettelijke grond voor vrijstelling mogelijk is maar waarbij de leerplichtambtenaar wel gebruik maakt van zijn discretionaire bevoegdheid om niet te handhaven. Gedogen wordt veelal toegepast bij kwalificatieplichtigen die na een verkeerde studiekeus op het MBO niet langer het volledige onderwijsprogramma volgen en deels werken).

⁷ Dit wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het Algemeen Bestuur van de GGD Hart voor Brabant.

⁸ Dit wordt ter besluitvorming voorgelegd aan het Algemeen Bestuur van de GGD Hart voor Brabant.

3.4 Vrijstelling van geregeld schoolbezoek

Het RBL BNO behandelde dit schooljaar 11 verzoeken om vrijstelling van geregeld schoolbezoek waarvan er 4 werden toegekend (zie tabel 12 en tabel 13 voor een nadere specificering van de afhandeling). Hiermee is het aantal verzoeken na een daling vorig jaar weer op het niveau van de jaren 2013-2016. De bevoegdheid om te beslissen over vrijstelling van schoolbezoek ligt in bijna alle gevallen bij het hoofd van de school. Alleen een verzoek om verlof op grond van gewichtige omstandigheden voor een periode van meer dan 10 dagen wordt door het RBL BNO afgehandeld en is om die reden opgenomen in dit jaarverslag. Het RBL BNO controleert en adviseert het onderwijs door middel van een verlofprotocol, adviesgesprekken en schoolcontroles.

Vrijstelling van geregeld schoolbezoek is van toepassing wanneer:

- de school onderscheidenlijk de instelling is gesloten of het onderwijs is geschorst;
- bij of op grond van algemeen verbindende voorschriften het bezoeken van de school onderscheidenlijk de instelling is verboden.
- de jongere bij wijze van tuchtmaatregel tijdelijk de toegang tot de school onderscheidenlijk instelling is ontzegd.
- de jongere wegens ziekte verhinderd is de school onderscheidenlijk instelling te bezoeken.
- de jongere wegens vervulling van plichten voortvloeiend uit godsdienst of levensovertuiging verhinderd is de school of instelling te bezoeken.
- de jongere vanwege de specifieke aard van het beroep van de ouders/verzorgers slechts buiten de schoolvakanties met hen op vakantie kan gaan.
- de jongere door andere gewichtige omstandigheden verhinderd is de school onderscheidenlijk instelling te bezoeken.
- De jongere die nog niet de leeftijd van zes jaar heeft bereikt, voor ten hoogste vijf uren per week vrijgesteld van de verplichting tot geregeld schoolbezoek.

Tabel 12: verzoeken vrijstelling van geregeld schoolbezoek

Gemeente	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Ver-schil
Bernheze	2	0	1	0	-1
Boekel	0	0	0	0	0
Boxmeer	0	0	0	0	0
Cuijk	0	0	0	0	0
Grave	0	1	0	0	0
Landerd	1	1	1	0	-1
Meierijstad	0	1	0	6	6
Mill en Sint Hubert	0	0	0	2	2
Oss	8	7	1	2	1
Sint Anthonis	1	0	0	0	0
Uden	0	0	0	1	1
Totaal	12	10	3	11	8

Tabel 13: specificering van afhandeling van verzoeken vrijstelling geregeld schoolbezoek

Schooljaar	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	Ver-schil
Verlof toegekend	6	1	0	4	-1
Afgewezen of ingetrokken	6	9	3	7	-6
Totaal	12	10	3	11	-7

3.5 Kwetsbare jongeren: de aantallen

De volgende tabellen geven meer beeld bij de grootte van de groep kwetsbare jongeren in onze regio, welke onderwijsvormen zij volgen of hebben gevolgd en wat hun bestemming is na het onderwijs. Dit gebeurde ook in het jaarverslag 2016-2017. In 2017-2018 konden we deze cijfers niet laten zien omdat we geen gegevens ontvingen. Nu is dat weer wel het geval omdat de RMC-wetgeving op dit punt is aangepast (zie 2.1).

In tabel 14 staan de jongeren van 12-23 die staan ingeschreven op het PRO, VSO of Entree. Dit geeft een beeld van de populatie jongeren in een kwetsbare positie per gemeente die nog niet de overstap naar de arbeidsmarkt of vervolgonderwijs hebben gemaakt. In onze regio werken gemeenten en het onderwijs nauw samen om al in het laatste jaar van het onderwijs voor te sorteren op een overstap naar de arbeidsmarkt.

Tabel 14: jongeren van 12-23 met een inschrijving op Pro, VSO of Entree

Gemeente	Oktober 2017	Oktober 2019	Vershil
Bernheze	131	144	13
Boekel	34	31	-3
Boxmeer	116	103	-13
Cuijk	98	102	4
Grave	47	41	-6
Landerd	55	76	21
Meerijstad	464	437	-27
Mill en Sint Hubert	33	28	-5
Oss	498	555	57
Sint Anthonis	36	35	-1
Uden	248	248	0
Totaal	1760	1800	40

In tabel 15 staan de jongeren van 16-23 zonder startkwalificatie en schoolinschrijving in oktober 2019 en in het verleden een inschrijving hadden op het PRO, VSO of Entree naar hun inkomensituatie. Het merendeel van de jongeren beschikt over een inkomen uit werk of uitkering. Het deel dat niet over een inkomen uit uitkering of inkomen beschikt is in beeld bij het RBL BNO die bekijkt of dienstverlening van het domein zorg of inkomen noodzakelijk en gewenst is.

Opvallend is dat tegenover de daling van het aantal jongeren met een Wajong-uitkering bijna een even grote stijging staat van het aantal jongeren met een inkomen uit werk. Dit is goed nieuws want dat betekent dat deze jongeren niet één op één terecht zijn gekomen in de Participatiewet maar dat zij naar vermogen zijn gaan werken.

Tabel 15: schoolverlaters van PRO, VSO, Entree van 16-23 zonder startkwalificatie naar inkomensituatie

Gemeente	Inkomen uit werk > €300	Inkomen uit werk < €300	Uitkering UWV/GSD of pensioen	WAJONG-uitkering	Geen gegevens SUWI	Eindtotaal
Bernheze	42	3	12	13	8	78
Boekel	15		0	3		18
Boxmeer	32	4	10	10	4	60
Cuijk	21	3	12	16	5	57
Grave	7	1	2	4	2	16
Landerd	11	1	1	8		21
Meerijstad	110	12	23	38	19	202
Mill en Sint Hubert	9		2	10	1	22
Oss	136	17	45	76	67	341
Sint Anthonis	12	1	0	3	1	17
Uden	42	5	8	22	21	98
Totaal 2019	437	47	115*	203	128	930
Totaal 2017	321	25	101	305	85	837
Vershil	116	22	14	-102	43	93

*in 2017 was er alleen een categorie Uitkering UWV/GSD of pensioen. In 2018/2019 is er daarnaast ook een categorie Uitkering UWV/GSD en inkomen uit werk (33 personen). Deze zijn hier samen gevoegd.

4. Cijfers voortijdig schoolverlaten

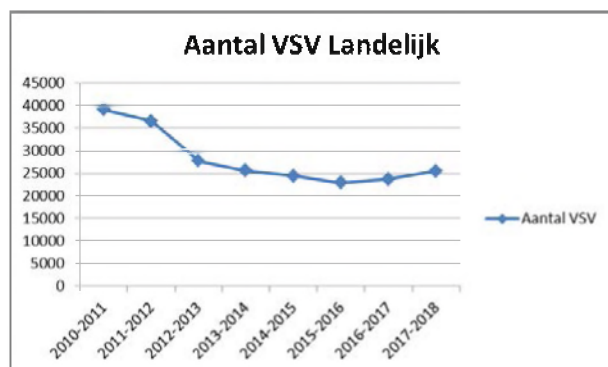
De inspanningen van het RBL BNO zijn gericht op het voorkomen van Voortijdig schoolverlaten (VSV). Wanneer jongeren toch het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie registreert het RBL BNO deze jongeren, benadert hen en probeert de jongeren via een passend traject (onderwijs, baan of een combinatie daarvan) alsnog te begeleiden naar een startkwalificatie.

In dit hoofdstuk worden de cijfers ten aanzien van VSV getoond. Om een goed beeld te krijgen is gebruik gemaakt van de cijfers van DUO en de cijfers van het RBL BNO.

4.1 Stijging van het aantal VSV'ers landelijk

Na een jarenlange daling van 39.115 VSV'ers in 2010-2011 tot 22.953 VSV'ers in 2015-2016 stijgt het aantal VSV'ers sinds 2016-2017 licht tot 25.574 in 2017-2018. Dit is 1,9% van de onderwijsdeelnemers. Zie grafiek 1.

Grafiek 1

Het streven van het ministerie van het Onderwijs blijft om het aantal VSV'ers in de periode 2020-2024 verder terug te dringen naar 20.000⁹.

Iedere RMC-regio heeft hiertoe regionale programma's opgesteld waarin acties worden geformuleerd om regionaal het aantal VSV'ers verder terug te dringen. In onze regio is het programma vastgesteld door de regionale stuurgroep VSV en kwetsbare jongeren. De voorzitter van het Algemeen Bestuur en het afdelingshoofd van het RBL BNO zijn lid van deze stuurgroep waarin verder de wethouder van 's-Hertogenbosch, de onderwijsbestuurders van het MBO en VO, de accountmanager van het ministerie van onderwijs, de RMC-coördinator en de programmamanager VSV van het

Koning Willem1 College participeren. De monitoring van de plannen ligt bij deze partners.

Voor onze regio blijft er inzet plaatsvinden op het monitoren van de jongeren vanaf het behalen van hun diploma op het VO naar een geschikte vervolgopleiding in het MBO. Daarnaast krijgt het RBL BNO tot en met 2020 extra middelen voor:

- het aanpakken van verzuim 18+
- het in beeld krijgen en houden van jongeren die op basis van de definitie van DUO nieuwe VSV'ers of kwetsbare jongeren zijn.

4.2 VSV op basis van DUO definitie

Om landelijk goed te kunnen vergelijken maakt DUO bij het bepalen van het aantal nieuwe VSV'ers per schooljaar gebruik van een definitie en aanvullende rekenregels.

Definitie DUO

Wanneer een leerling van 12 tot 23 jaar gedurende een schooljaar het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie (diploma op havo, vwo of mbo 2, 3 of 4 niveau), dan wordt deze leerling gerekend tot VSV'er. Jaarlijks wordt er op 1 oktober (T) gekeken welke leerlingen het voorgaande jaar (T-1) stonden ingeschreven. Wanneer een leerling op 1 oktober (T) niet meer ingeschreven staat en nog niet in het bezit is van een startkwalificatie, dan is dit volgens de definitie een VSV'er. Leerlingen die gedurende het schooljaar uitvallen, maar op 1 oktober ook weer zijn ingeschreven worden niet beschouwd als VSV'er.

Op basis van deze definitie ontstaat het volgende beeld (tabel 16 en 17) waarbij regio 36b met 1,6 %, een gedeelde 4e plaats bezet (zie tekst tabel 16). In lijn met de landelijke trend is het aantal voortijdig schoolverlaters in onze regio wel gestegen. DUO geeft aan dat deze stijging het gevolg is van een kwaliteitsslag waarbij sinds het schooljaar 2016-2017 gebruik wordt gemaakt van een volledig geautomatiseerde bestandskoppeling in hun datawarehouse. Dit heeft geleid tot een opwaartse correctie van het landelijke aantal met zo'n 570. Door deze verschillende rekenmethodes is een één-op-één vergelijking van de cijfers over 2016-2017 met eerdere jaren niet geheel mogelijk. Wel is nu voor het tweede jaar op rij sprake van een stijging. Hiermee lijkt er sprake van een trendbreuk. Mogelijk heeft de aantrekkelijke arbeidsmarkt ook een negatief effect op het aantal VSV'ers.

⁹ Brief ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 'Vervolgaanpak voortijdig schoolverlaten 2020-2024', oktober 2019.

Een leerling van 18 die nog geen startkwalificatie heeft vindt op dit moment eenvoudig werk met inkomen wat de keuze om te stoppen wellicht vergemakkelijkt. Andere mogelijke

oorzaken kunnen een toenemende multiproblematiek onder jongeren zijn en een toenemend aantal verkeerde studiekeuzes.

Tabel 16: vergelijking vsv-percentages 2017-2018 RMC regio's

RMC	Onderwijsdeelnemers	VSV'ers	VSV%
Noord- en Midden Drenthe	16.775	210	1,3%
Zuid-West Friesland	13.182	178	1,4%
Rivierenland	21.774	318	1,5%
Noordwest-Veluwe	17.396	265	1,5%
Oosterschelde regio	13.640	209	1,5%
Friesland-Oost	22.024	339	1,5%
Noord-Oost-Brabant 36b	30.504	474	1,6%
Alkmaar	24.042	378	1,6%
Achterhoek	26.987	431	1,6%
Zuid-West Drenthe	11.655	191	1,6%
Eem en Vallei	54.963	924	1,7%
IJssel-Vecht	39.525	667	1,7%
Noord-Oost-Brabant	53.262	912	1,7%
Zuid-Holland-Oost	30.713	528	1,7%
Gooi en Vechtstreek	20.590	354	1,7%
Noord-Groningen-Eemsmond	8.250	144	1,7%
Twente	54.659	956	1,7%
Friesland Noord	21.746	390	1,8%
Utrecht	71.669	1.293	1,8%
West-Friesland	17.902	329	1,8%
West-Brabant	53.830	990	1,8%
Gewest Limburg-Noord	37.668	718	1,9%
Noord-Oost-Brabant 36a	22.758	438	1,9%
Zuid-Holland-Noord	31.477	614	2,0%
Stedendriehoek	36.413	713	2,0%
West-Kennemerland	27.941	570	2,0%
Zuid-Holland-Zuid	37.906	777	2,0%
Centraal en Westelijk Groningen	24.463	510	2,1%
Zeeuwsch-Vlaanderen	6.972	146	2,1%
Zuidoost-Brabant	57.667	1.236	2,1%
Arnhem/Nijmegen	56.188	1.229	2,2%
Oost-Groningen	10.781	236	2,2%
Walcheren	8.697	191	2,2%
Gewest Zuid-Limburg	36.308	818	2,3%
Midden-Brabant	30.510	693	2,3%
Zuid-Oost Drenthe	14.266	326	2,3%
Kop van Noord-Holland	13.737	332	2,4%
Haaglanden/Westland	75.631	1.874	2,5%
Agglomeratie Amsterdam	102.672	2.577	2,5%
Rijnmond	96.254	2.592	2,7%
Flevoland	35.648	966	2,7%

Tabel 17: specificering vsv'ers per gemeente

Gemeente	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	Vershil
Bernheze	28(1,0%)	21(0,7%)	26(0,9%)	26(0,9%)	0
Boekel	13(1,2%)	5(0,5%)	15(1,5%)	7(0,7%)	-8
Boxmeer	22(0,9%)	28(1,1%)	25(1%)	37(1,5%)	12
Cuijk	37(1,7%)	33(1,5%)	36(1,7%)	48(2,3)%	12
Grave	17(1,6%)	25(2,4%)	21(2%)	14(1,4)%	-7
Landerd	18(1,2%)	17(1,2%)	16(1,1%)	12(0,9%)	-4
Meerijstad	73	81(1,2%)	84(1,2%)	97(1,4%)	13
Mill en Sint Hubert	14(1,4%)	7(0,7%)	6(0,6%)	8(0,8%)	2
Oss	128(1,7%)	108(1,5%)	121(1,6%)	144(1,9%)	23
Sint Anthonis	13(1,1%)	5(0,4%)	9(0,8%)	12(1,1%)	3
Uden	42(1,2%)	49(1,5%)	58(1,7%)	69(2,0%)	11
Totaal	379(1,3%)	379(1,2%)	417(1,4%)	474(1,6%)	57

4.3 Cijfers en kenmerken nieuwe VSV'ers op basis van DUO-definitie

Het RBL BNO legt de nadruk niet op aantallen maar op het in beeld hebben van alle VSV'ers tot ze weer ingeschreven

zijn of 23 jaar zijn geworden. In tabel 18 is per gemeente aangegeven wat de uitkomst van de begeleiding is geweest .

Tabel 18: uitkomst van de begeleiding van nieuwe vsv'ers op peildatum 18-11-2019

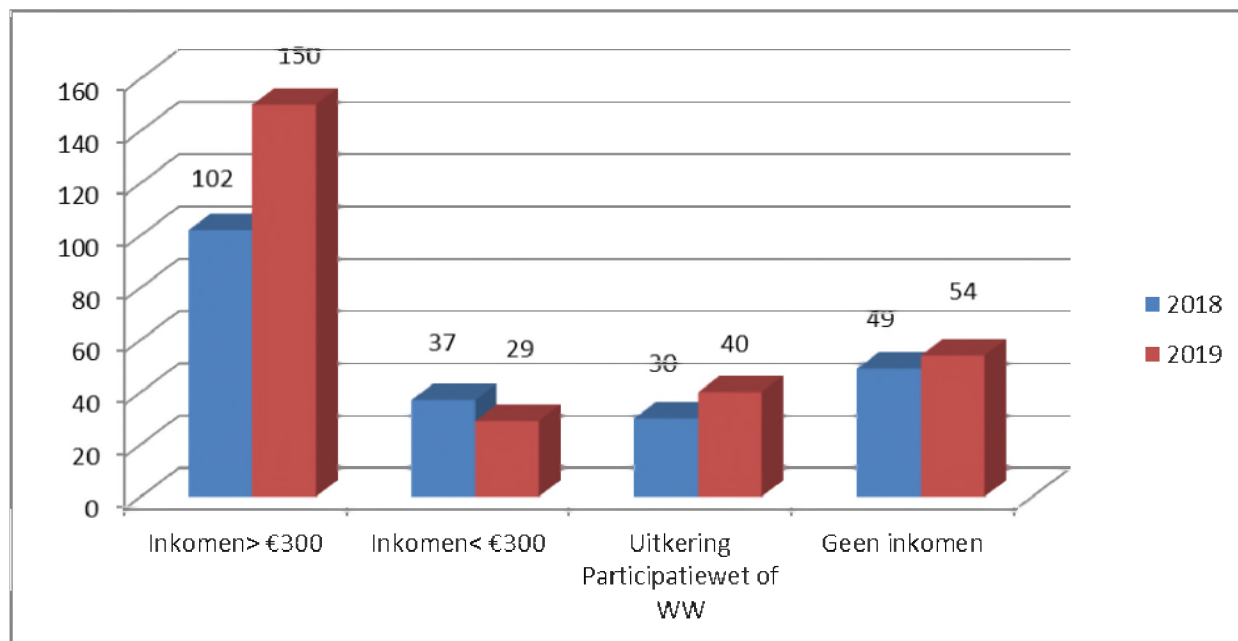
Gemeente	Heeft nu start-kwalificatie	Volgt nu opleiding	Is nu 23+ of verhuisd	Wajong/ hoogst haalbaar	Nog in begeleiding	Totaal
Bernheze	4	5	1	0	16	26
Boekel	0	2	1	0	4	7
Boxmeer	5	11	7	0	14	37
Cuijk	4	12	4	0	28	48
Grave	0	3	0	0	11	14
Landerd	1	1	1	0	9	12
Meerijstad	6	29	9	0	53	97
Mill en Sint Hubert	1	2	2	0	3	8
Oss	3	30	13	4	94	144
Sint Anthonis	0	6	2	0	4	12
Uden	7	16	8	1	37	69
Totaal	31	117	48	5	273	474

Suwi kenmerk van de nieuwe VSV'ers

In grafiek 2 zijn de gegevens met betrekking tot het inkomen van de 273 nieuwe VSV'ers die nog in begeleiding zijn weergegeven (peildatum 18 november 2019). Het RBL BNO gebruikt deze gegevens om de juiste keuzes te maken bij

het stellen van prioriteiten in de begeleiding. Hierbij wordt de hoogste prioriteit gegeven aan jongeren waarvan geen inkomen in de suwi-keten bekend is.

grafiek 2

4.4 Begeleiding VSV'ers door het RBL BNO

De medewerkers van het RBL BNO benaderen iedere jongere tussen de 12 en 23 jaar die het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie¹⁰. Deze definitie is ruimer dan de definitie van DUO zodat alle jongeren in onze regio in beeld zijn en blijven. Tot 18 jaar worden deze jongeren opgepakt door leerplichtambtenaren en daarom niet meegenomen in dit hoofdstuk. Vanaf 18 tot 23 jaar worden deze jongeren begeleid door trajectbegeleiders van het RMC.

VSV'ers tussen de 18 en 23 jaar zijn niet verplicht om een startkwalificatie te behalen. RMC-trajectbegeleiders benaderen VSV'ers in deze leeftijdsgroep. In nauwe samenwerking met het onderwijs en de arbeidsmarkt onderzoeken zij op welke wijze alsnog een startkwalificatie kan worden behaald.

4.6 Inzet educatiemeter

In het schooljaar 2018-2019 werd bij 102 jongeren de educatiemeter ingezet. Met dit online instrument wordt door de RMC trajectbegeleider samen met de jongere achterhaald waarom hij/zij uitgevallen is. Daarnaast wordt gekeken wat er voor nodig is om een jongere terug te begeleiden naar school. Hiermee wordt op objectieve wijze vastgesteld welke problematiek(en) er ten grondslag liggen aan de uitval. Op basis van deze diagnose wordt een plan van aanpak gemaakt om de jongere op een effectieve en methodische wijze te begeleiden.

4.7 Verzuim 18+

In het schooljaar 2018-2019 kreeg het RBL BNO 1045 verzuim 18+ meldingen van 730 jongeren. 15% van deze jongeren heeft nog voor 1-10-2019 een startkwalificatie behaald. 52% van deze jongeren hebben een schoolinschrijving op 1-10-2019 en werden dus geen VSV'er en vervolgden hun opleiding of stapten over naar een andere opleiding. Resumerend: bijna 70% van de verzuim 18+ zaken leidt dus tot het niet voortijdig verlaten van het onderwijs. Het oppakken van verzuim 18+ is dus in meer dan 2/3e van de zaken die het RBL BNO oppakt lonend voor het onderwijs en de gemeenten. Het RBL BNO werkt preventief en zorgt ervoor dat de afstand met het onderwijs na eventuele uitval zo klein mogelijk is. Bijkomend voordeel van vroegtijdig betrokken zijn is dat een leerling niet voor langere tijd uit het zicht verdwijnt waardoor een outreachende benadering minder vaak noodzakelijk is om een jongere in beeld te krijgen.

¹⁰ Met uitzondering van jongeren die niet in staat worden geacht een startkwalificatie te behalen